

Dezvoltarea creativității prin scrierea textului liber, într-o abordare interactivă

Article history:

Received: 26.10.2025

Accepted: 05.12.2025

Available online: 31.12.2025

<https://doi.org/10.56177/eon.6.4.2025.art.8>

CC BY-NC 4.0

Carmen Maria CHIȘIU

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

carmenmaria.chisiu@ulbsibiu.ro

<https://orcid.org/0009-0008-6385-3496>

TITLE: “Developing creativity through free text writing, in an interactive approach”

ABSTRACT: This essay examines creativity in educational contexts through the lens of free-text writing, integrating both theoretical perspectives and practical applications. The concept of creativity is analyzed based on psychological and cognitive theories, from J. P. Guilford's distinction between divergent and convergent thinking to the studies of Margaret A. Boden, Todd Lubart, and Mihaly Csikszentmihalyi, which highlight the roles of imagination, reasoning, and flow in generating original ideas. In education, Anna Craft and Ken Robinson emphasize the need to create environments that encourage free expression, risk-taking in idea generation, and the cultivation of individual talent. Socio-cultural approaches, including the works of Vygotsky, Bruner, Sawyer, and John-Steiner, demonstrate that interactivity and collaboration are essential factors in fostering creativity. Freinet's pedagogy of free text, further developed by Donald Graves and other scholars, provides a methodological framework that combines spontaneous writing with collaborative feedback, enhancing students' autonomy, responsibility, and communicative competencies. The interactive free-text writing method is presented step by step, highlighting thematic freedom, active engagement, and peer cooperation. This educational strategy facilitates authentic expression, promotes divergent thinking, and offers a motivating and formative learning experience, supporting the development of both cognitive and social-emotional skills among students. ethics.

KEYWORDS: creativity, interactivity, free text writing, divergent thinking, responsibility, curiosity.

REZUMAT: Eseul de față explorează creativitatea în contextul educațional prin prisma scrierii textului liber, integrând perspective teoretice și aplicații practice. Conceptul de creativitate este analizat pe baza teoriilor psihologice și cognitive, de la distincția dintre gândirea divergentă și convergentă formulată de J. P. Guilford, până la studiile lui Margaret A. Boden, Todd Lubart și Mihaly Csikszentmihalyi, care evidențiază rolul imaginației, raționamentului și stării de flux în generarea ideilor originale. În educație, Anna Craft și Ken Robinson subliniază necesitatea creării unui mediu care încurajează expresia liberă, asumarea riscului ideilor originale și valorizarea talentului individual. Abordările socio-culturale ale lui Vygotsky, Bruner, Sawyer și John-Steiner demonstrează că interactivitatea și colaborarea constituie factori esențiali în stimularea creativității. Pedagogia textului liber, promovată de Célestin Freinet și continuată de Donald Graves și alți autori, oferă un cadru metodologic care combină scrierea spontană cu feedback-ul colaborativ, dezvoltând autonomia, responsabilitatea și competențele comunicative ale elevilor. Metoda scrierii interactive a textului liber este prezentată pas cu pas, subliniind libertatea tematică, implicarea activă și cooperarea în grup. Această strategie educațională facilitează exprimarea autentică, dezvoltarea gândirii divergente și crearea unei experiențe formative motivante pentru elevi.

CUVINTE-CHEIE: creativitate, interactivitate, scrierea textului liber, gândire divergentă, responsabilitate, curiozitate.

Introducere

Creativitatea reprezintă una dintre cele mai fascinante și complexe capacități ale minții umane, definindu-se prin abilitatea de a genera idei noi, originale și valoroase. Studiul acesteia în psihologie a început încă din anii '50, când J. P. Guilford a evidențiat diferența dintre gândirea divergentă și cea convergentă, oferind astfel un cadru teoretic esențial pentru înțelegerea proceselor cognitive implicate în inovare. Ulterior, Margaret A. Boden a aprofundat analiza mecanismelor cognitive ale creativității, subliniind complementaritatea dintre imaginație și raționament, și arătând că actul creativ apare atunci când individul depășește tiparele obișnuite de gândire, combinând elemente familiare în moduri neașteptate și semnificative. Todd Lubart propune o abordare multidisciplinară, considerând creativitatea rezultatul interacțiunii dintre factori cognitivi, motivaționali, sociali și culturali, explicând astfel diversitatea modului în care aceasta se manifestă în contexte educaționale și sociale diferite. Mihaly Csikszentmihalyi, prin teoria „fluxului”, descrie starea optimă de implicare în activități creative, în care individul experimentează satisfacție intrinsecă și performanță maximă — condiții esențiale pentru scrierea liberă,

unde spontaneitatea și motivația interioară devin determinante.

În educație, creativitatea este un element fundamental al procesului de învățare. Anna Craft evidențiază tensiunile dintre cerințele curriculare standardizate și nevoia de exprimare individuală, subliniind că școala trebuie să fie un spațiu al „gândirii posibilului”, în care elevii sunt încurajați să exploreze alternative și să își asume riscul ideilor originale. Ken Robinson critică rigiditatea sistemelor educaționale tradiționale și propune o reformă bazată pe cultivarea talentului și imaginației fiecărui elev, demonstrând că creativitatea nu este un privilegiu al artiștilor, ci o competență universală. Vygotsky, în studiile sale despre imaginația copilului, arată că creativitatea este o formă de activitate combinatorie, prin care experiențele anterioare sunt reorganizate în configurații noi, dezvoltând atât gândirea, cât și limbajul expresiv și personalitatea elevului.

Interactivitatea joacă un rol esențial în stimularea creativității. Cercetări recente subliniază că dialogul, colaborarea și schimbul de idei constituie catalizatori ai procesului creativ.¹ Jerome Bruner arată că învățarea și creația depind de interacțiunea simbolică dintre individ și cultură, transformând creația într-un dialog continuu între mintea personală și contextul social. În mediul educațional, interactivitatea nu este doar o strategie didactică, ci un principiu fundamental al dezvoltării gândirii creative. Anna Craft susține că „învățarea creativă” se realizează prin activități colaborative, întrebări deschise și libertatea de exprimare.

Pedagogia textului liber, promovată de Célestin Freinet și continuată de Donald Graves, oferă un cadru metodologic în care elevii își exprimă ideile, emoțiile și observațiile personale fără constrângeri formale, dezvoltând autonomia, responsabilitatea și competențele comunicative. Teorii cognitive și socio-culturale moderne, precum cele ale lui Sawyer și John-Steiner, arată că inovațiile remarcabile apar din colaborări bazate pe încredere și schimb de idei, subliniind importanța cadrului social în stimularea originalității.

Metodele interactive de scriere liberă, precum „scrierea interactivă a textului liber”, combină exprimarea spontană cu feedback-ul colaborativ, oferind elevilor posibilitatea de a explora idei noi, de a-și clarifica gândurile și de a dezvolta curiozitatea, responsabilitatea și competențele sociale. Această abordare transformă procesul de redactare într-o experiență formativă și motivantă, valorificând spontaneitatea, emoția și gândirea divergentă, și contribuind la construirea unei identități lingvistice și cognitive solide. Astfel, scrierea textului liber devine nu doar o activitate estetică, ci un instrument educațional puternic, în care interactivitatea, colaborarea și libertatea de exprimare se împletesc pentru a sprijini dezvoltarea creativității în rândul elevilor.

Conceptul de creativitate – fundamente teoretice și psihologice

Creativitatea reprezintă una dintre cele mai complexe și fascinante capacități ale minții umane, fiind adesea definită ca procesul de generare a ideilor noi și valoroase. Încă din anii '50, J. P. Guilford a formulat o distincție esențială între gândirea divergentă și convergentă, punând astfel bazele psihologiei moderne a creativității.

Margaret A. Boden a aprofundat analiza mecanismelor cognitive ale creativității, subliniind faptul că imaginația și raționamentul nu sunt procese opuse, ci complementare. În concepția sa, creativitatea apare atunci când individul depășește tiparele gândirii obișnuite, combinând informații familiare în moduri noi și semnificative.

Todd Lubart propune o perspectivă multidisciplinară, definind creativitatea ca rezultat al interacțiunii dintre factorii cognitivi, motivaționali, sociali și culturali. Această abordare integratoare explică de ce manifestarea creativității diferă de la un context educațional la altul, fiind influențată atât de climatul școlar, cât și de valorile societății.

Mihaly Csikszentmihalyi a adus o contribuție majoră prin teoria „fluxului” (flow), descriind starea psihologică optimă în care individul este complet absorbit de o activitate creativă. Această implicare

¹ Teresa M. Amabile, *Creativity in Context*. Boulder, CO: Westview Press, 1996. R. Keith Sawyer, *Explaining Creativity: The Science of Human Innovation*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2012.

totală produce satisfacție intrinsecă și favorizează performanța creatoare, aspect esențial pentru procesul de scriere liberă, unde spontaneitatea și motivația interioară devin factori determinanți.

Creativitatea în educație și importanța exprimării libere

În domeniul educațional, problematica dezvoltării creativității a fost analizată amplu de Anna Craft, care a evidențiat tensiunile dintre cerințele curriculare standardizate și nevoia de exprimare individuală. Potrivit autoarei, școala trebuie să devină un spațiu al „gândirii posibilului”, în care elevii sunt încurajați să-și asume riscul ideilor originale și să exploreze alternative.

Ken Robinson merge mai departe, criticând rigiditatea sistemelor educaționale moderne și pledând pentru o reformă bazată pe cultivarea talentului și imaginației. În opinia sa, creativitatea nu este un privilegiu al artiștilor, ci o competență fundamentală a fiecărui individ, care e necesar să fie stimulată prin pedagogii active și reflexive.

Lev Vygotsky, într-un studiu clasic despre imaginația în copilărie, consideră creativitatea drept o formă de activitate combinatorie, care transformă experiențele anterioare în configurații noi. Astfel, imaginația copilului devine un instrument al dezvoltării cognitive și emoționale, contribuind la formarea personalității și a limbajului expresiv.

Interactivitatea și creativitatea

În ultimele decenii, numeroși cercetători au subliniat faptul că mediul colaborativ, dialogul și schimbul de idei reprezintă catalizatori esențiali ai inovației și ai exprimării creative.¹

În același sens, Jerome Bruner² susține că procesul de învățare și creație este profund dependent de interacțiunea simbolică dintre individ și cultură. Creația este, astfel, un dialog între mintea personală și contextul social care o modelează.

În mediul educațional, interactivitatea reprezintă nu doar o metodă didactică, ci un principiu fundamental al dezvoltării gândirii creative. Anna Craft³ arată că „învățarea creativă” se realizează prin activități colaborative, prin întrebări deschise și prin libertatea de exprimare în sala de clasă.

Célestin Freinet și continuatorii săi au propus „textul liber” ca formă de expresie creativă bazată pe interacțiune și cooperare — o metodă care îmbină comunicarea liberă cu explorarea personală. Acest principiu este întărit de Ken Robinson⁴, care pledează pentru transformarea școlii într-un spațiu al dialogului creativ, nu al conformismului.

În domeniul psihologiei și al sociologiei creației, R. Keith Sawyer⁵ a introdus conceptul de group flow – o stare de inspirație colectivă ce apare în echipele care comunică eficient. În același registru, Vera John-Steiner⁶ demonstrează că marile descoperiri științifice și operele artistice nu se nasc în izolare, ci din colaborări intense, bazate pe încredere și schimb de idei.

Mark Runco și Garrett Jaeger⁷ definesc creativitatea ca rezultat al unei interacțiuni complexe între individ, mediu și produs, accentuând importanța cadrului social în stimularea originalității.

Pedagogia textului liber și expresia creativă a elevilor

Una dintre cele mai influente aplicații pedagogice ale creativității în educație o reprezintă conceptul de „text liber”, formulat de Célestin Freinet. În lucrarea sa Tehnicile lui Freinet, autorul propune scrierea liberă ca metodă prin care elevul își exprimă ideile, emoțiile și observațiile personale fără constrângeri formale. Freinet considera că acest tip de activitate dezvoltă autonomia, responsabilitatea și gustul pentru comunicarea autentică.

¹ *Ibidem*.

² Bruner, Jerome S. *Cultura educației*. Tradus din engleză de Mihai Miroiu (Editura Didactică și Pedagogică, 2000).

³ Anna Craft. *Creativity in Schools: Tensions and Dilemmas* (Londra: Routledge, 2005).

⁴ Ken Robinson. *Out of our minds. Learnig to be creative*. 3a ed. Chichester, Marea Britanie: John Wiley & Sons, 2017.

⁵ R. Keith Sawyer, *Explaining Creativity: The Science of Human Innovation*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2012.

⁶ Vera John-Steiner, *Creative Collaboration* (Oxford University Press, 2000).

⁷ Mark A. Runco și Garrett J. Jaeger. "The Standard Definition of Creativity." *Creativity Research Journal* 24, nr. 1 (2012): 92–96. <https://doi.org/10.1080/10400419.2012.650092>.

Donald Graves, continuând linia deschisă de Freinet, subliniază rolul profesorului ca facilitator al exprimării libere, mai degrabă decât ca evaluator al produsului final. El arată că procesul de scriere trebuie să fie văzut ca un act de descoperire și reflecție, nu doar ca un exercițiu lingvistic.

Ronald Kellogg, în Psihologia scrisului, aduce o perspectivă cognitivă asupra actului de redactare, evidențiind interacțiunea dintre memorie, atenție și creativitate în generarea textului. Conform acestuia, scrierea liberă permite accesul la forme spontane de gândire, reducând autocenzura și încurajând inovația lexicală.

Frank Smith accentuează, la rândul său, că scrisul este o formă naturală de învățare, iar exprimarea liberă oferă elevului oportunitatea de a-și construi identitatea lingvistică. În acest sens, textul liber nu este doar o activitate de redactare, ci o experiență de formare personală și socială.

H. G. Widdowson completează acest cadru, arătând că scrisul ca act de comunicare implică o dimensiune creativă fundamentală, întrucât autorul construiește sensul în relație cu un interlocutor imaginar. Această perspectivă pragmatică justifică includerea textului liber în strategiile didactice orientate spre competența comunicativă.

Descrierea metodei Scrierea interactivă a textului liber

Metoda scrierii interactive a textului liber oferă posibilitatea educabililor să-și dezvolte exprimarea creativă și încurajează persoana să scrie fără constrângeri sau reguli stricte, pe teme pentru care are preocupare și se simte pregătită. Este o modalitate excelentă de a elibera imaginația și de a explora idei noi fără a fi limitat de structuri formale sau de reguli gramaticale. Folosind această metodă pe lângă faptul că dezvoltă creativitatea oferă posibilitatea de clarificare a gândurilor sau de descărcare emoțională. Nu există teme impuse și reguli rigide ci contextul în care imaginația are voie să zboare și educabilul se bucură de procesul de scriere. Prin abordarea interactivă se cultivă interesul, ascultarea activă, responsabilitatea ca abilități sociale absolut necesare. Copartenerii de grup, prin faptul că aleg textul pe care doresc să-l audieze, contribuie la dezvoltarea curiozității, la luarea deciziilor, și implicit vor fi mai interesați în a audia textul creat.

Pentru utilizarea acestei metode lucrarea propune respectarea următorilor pași:

1. Fiecare elev realizează o listă cu titlurile a trei texte, care i-ar plăcea să le scrie, timp de 20 minute.
2. Fiecare citește colegilor din grup titlurile, prin expunerea la vedere a listei de titluri.
3. Colegii discută și aleg textul care le-ar plăcea să îl asculte.
4. Fiecare elev realizează o primă formă, în care scrie gândurile, ideile, sentimentele, așa cum ele vin, fără o ordine logică, cronologică. Pot fi ignorate problemele de scriere corectă.
5. Fiecare elev realizează apoi o cionă cu restructurări, individual, în care scrie la un rând, pentru a putea fi făcute corecturi, adăugiri.
6. Se recitește și se corectează textul de către fiecare, împreună cu un coleg, autorului revenindu-i rolul decisiv în selecția ideilor. Colegul are doar rol de consultant.
7. Se pregătește textul pentru prezentare (în clasă sau acasă), cu rescrierea caligrafică, completarea cu desene, scrierea la calculator, punerea în pagină fiind tot un element de creativitate pe care elevul ar trebui să-l conștientizeze.
8. Se citește fiecare text în cadrul grupului mic, format din aceiași colegi, care au ales titlul, pentru a răspunde interesului lor.
9. Se citesc câteva texte pentru întreaga clasă.
10. Se recomandă ca câștigul să lucreze în același timp. Astfel se formează starea motivațională: ÎNVĂȚĂM împreună!¹

¹, Carmen Maria Popa. *O școală orientată spre elev. Elevul partener în propria învățare* (Aramis, 2009).

Recomandări pentru utilizarea metodei

Metoda scrierii interactive a textului liber poate fi folosită cu succes, din clasa a doua, când elevii deja pot scrie, până în activitățile de formare pentru adulți. Faptul că nu se impune o temă, care e posibil sau nu să se așeze pe nevoile și dispoziția celui care scrie, sporește gradul de implicare și dorința de a scrie. Apoi, pentru o astfel de activitate, timpul necesar diferă de la o categorie de vârstă la alta. Este necesară acordarea timpului suficient, după o profundă analiză a potențialului clasei/grupului de lucru.

O altă responsabilitate a profesorului este să-și învețe elevii cum trebuie să-și prezinte creația: tonul vocii, limbajul nonverbal, contactul vizual.

Pentru a finaliza prin mai mult decât printr-un text scris într-un caiet, se recomandă ca forma finală a textului fiecărui elev să fie redactată pe foi de aceeași dimensiune, încât toate scrierile să poată fi cuprinse într-o cărticică, ce va fi expusă în clasă, pentru a fi la îndemână, pentru lecturare de către colegii de clasă și apoi la bibliotecă, pentru a fi lecturată de colegi din alte clase.¹

Concluzii

Scrierea textului liber, într-o abordare interactivă, reprezintă un cadru privilegiat pentru dezvoltarea creativității. Valorifică spontaneitatea, emoția și gândirea divergentă, oferind elevului posibilitatea de a se exprima autentic și de a-și construi vocea proprie, prin limbaj. Pedagogia Freinet, completată de teoriile cognitive și socio-culturale moderne, demonstrează că scrisul liber nu este doar o activitate estetică, ci și una formativă, prin care elevii învață să gândească critic, să se autoevalueze și să-și asume sensurile propriei experiențe.

Interactivitatea este mai mult decât o orientare în pedagogie — este o sursă a gândirii creative. De la Vygotsky², care a văzut în interacțiunea socială izvor a dezvoltării imaginației, până la cercetările moderne ale lui Sawyer³ și John-Steiner⁴, devine clar că înfloresc creativitatea acolo unde comunicarea, colaborarea și curiozitatea sunt cultivate constant (Vygotsky⁵; Sawyer⁶; John-Steiner⁷).

În forma propusă în această lucrare, scrierea textului liber, este mai mult decât scriere creativă; este interactivitate, intercunoaștere, asumare a responsabilității, interdisciplinaritate, ca experiențe de învățare, pentru viață.

References:

- Amabile, Teresa M. *Creativity in Context*. Boulder, CO: Westview Press, 1996.
- Boden, Margaret A. *Creative Mind: Myths and Mechanisms*. Routledge, 2016.
- Bruner, Jerome S. *Cultura educației*. Tradus din engleză de Mihai Miroiu. Editura Didactică și Pedagogică, 2000.
- Craft, Anna. *Creativity in Schools: Tensions and Dilemmas*. Routledge, 2005.
- Csikszentmihalyi, Mihaly. *Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention*. Harper/Colins, 1996.
- Graves, Donald H. *Writing : teachers and children at work*. Heinemann, 1983.
- Guilford, J. P. "Creativity." *American Psychologist* 5, nr. 9 (1950): 444–454. <https://doi.org/10.1037/h0063487>.
- John-Steiner, Vera. *Creative Collaboration*. Oxford University Press, 2000.
- Kellogg, Ronald T. *The Psychology of Writing*. Oxford University Press, 1994.
- Popa, Carmen Maria. *O școală orientată spre elev. Elevul partener în propria învățare*. Aramis, 2009.
- Robinson, Ken. *Out of our minds. Learnig to be creative*. 3a ed. John Wiley & Sons, 2017.
- Runco, Mark A., și Garrett J. Jaeger. "The Standard Definition of Creativity." *Creativity Research Journal* 24, nr. 1 (2012): 92–96. <https://doi.org/10.1080/10400419.2012.650092>.
- Sawyer, R. Keith. *Explaining Creativity: The Science of Human Innovation*. 2nd ed. Oxford University Press, 2012.

¹ *Ibidem*.

² Vygotsky, Lev S *Imagination and Creativity in Childhood* (Routledge, 2004).

³ R. Keith Sawyer, *Explaining Creativity: The Science of Human Innovation*. 2nd ed. (Oxford University Press, 2012).

⁴ Vera John-Steiner, *Creative Collaboration* (Oxford University Press, 2000).

⁵ Vygotsky, Lev S. *Imagination and Creativity in Childhood*. New York: Routledge, 2004.

⁶ R. Keith Sawyer, *Explaining Creativity: The Science of Human Innovation*. 2nd ed. (Oxford University Press, 2012).

⁷ John-Steiner, *Creative Collaboration*.

Smith, Frank. *Writing and the writing*. Teachers College Press, 1982.

Vygotsky, Lev S. "Imagination and Creativity in Childhood." *Journal of Russian & East European Psychology* 42 (2004): 7 - 97.

Widdowson, H. G. *Teaching Language as Communication*. Oxford: Oxford University Press, 1978.

BIONOTE:

Carmen Maria CHIȘIU is an associate professor in the Department for the Training of Teaching Staff, within the "Lucian Blaga" University of Sibiu, course holder for the discipline: Educational Psychology, Pedagogy, Educational Alternatives, Psychopedagogy of Primary and Preschool Education, Didactic Strategies in Interactive Education. She has a rich pedagogical experience in education: teacher with training in educational alternatives, school inspector, trainer, mentor teacher, concerned in her teaching and research activity with the development of creativity, emotional intelligence, remedial learning, and ways of involvement in school learning of each student in the classroom. She has several pedagogical concepts approved by ORDA: Source and chance assessment of learning, Reciprocal reading, Six-step learning, Interactive strategies for reducing functional illiteracy.